

Nowy śródziemnomorski gatunek z rodzaju
Phloeosinus Chap.

New mediterranean species of the genus *Phloeosinus* Chap.

podał

M. NUNBERG

Tab. I.

Wśród materiału korników, jakie zebrał i przesłał mi z okolic Beyrutu p. E. Senczyna, znalazły się dwa gatunki z rodzaju *Phloeosinus* Chap., a mianowicie *Phl. armatus* Reitt. i drugi jeszcze, u którego jedna z płci zwracała uwagę skulpturą swych pokryw, nie spotykaną wśród palearktycznych gatunków z tego rodzaju: niemal zupełny brak ząbków czy też stożkowatych wzgórków na międzyrzędach pokryw. Cecha ta jest tym dziwniejsza, że — jak anatomiczne badania wykazały — odznacza się nią samczyk. Wprowadza to nieznaczny zamęt w diagnozie rodzaju *Phloeosinus*, według której samczyki odznaczają się silniejszymi aniżeli samiczki grzebykami ząbków czy też stożkowatymi wzgóreczkami na niektórych międzyrzędach; ząbki te występują wyraźnie zwłaszcza na ścięciu. Rzeźba pokryw samiczek omawianego gatunku jest już typową dla samiczek z rodzaju *Phloeosinus*. Tak więc w tym wypadku cechy rodzajowe zachowują się odwrotnie, aniżeli było to dotychczas stwierdzane u innych gatunków *Phloeosinus*.

Z względu na tę dziwną skulpturę samczyka gatunek ten nazywam *Phloeosinus inermis* sp. n.

***Phloeosinus inermis* sp. n.**

Długość 1,8—2,1 mm; prawie dwa razy tak długi jak szeroki (43 : 23); przedplecze nieco szersze niż długie (21 : 17); pokrywę 1,25 razy dłuższe od swej szerokości, a 1,7 od przedplecza.

Owalny (Tab. I ryc. 1); w profilu równomiernie, w łagodnym łuku sklepiony (Tab. I ryc. 8). Smolisto-czarny, różki i stopy rdzawo-brunatne. Krótko oszczecony.

Samczyk. Głowa kulista, czoło między oczyma wyraźnie wklęsłe; od nadustka aż prawie do górnej granicy zaklesłości

wyraźnie wystająca, lśniąca listewka; ku nadustkowi listewka poszerza się stopniowo (Tab. I ryc. 2). Czoło szorstkie, ziarenkowane, z wyjątkiem tej części zagłębienia, która leży u górnego końca listewki, gdzie jest dość gładkie i lśniące. Oczy głęboko wcięte (Tab. I ryc. 6). Cały przód głowy, nie wyłączając klinów, wrzynających się w oczy, odstająco, płowo oszczecony. Szczecinki na nadustku najdłuższe, w dół zwrócone, barwy rdzawej. Spód głowy nagi. Rożki z silnie wydłużoną, owalną maczużką, na której widać wyraźnie dwa septa niedochodzące do przeciwnego brzegu, oraz jeden (trzeci) szew, zaznaczony paroma rządkami dołków, ułożonych wzdłuż esowato wygiętej linii (Tab. I ryc. 9). Na całej powierzchni maczużki dość nieregularnie rozmieszczone szczecinki. Biczyc 5-członowy; człon pierwszy kulisty, drugi stożkowaty, nieco od pierwszego krótszy, trzeci najkrótszy, czwarty i piąty jednakowej długości, troszeczkę dłuższe od trzeciego i stopniowo coraz szersze.

Przedplecze najszersze u nasady, boki w $\frac{1}{3}$ -ej nasadowej części prawie równoległe, następnie dość raptownie zbiegające się ku przodowi; przód łagodnie zaokrąglony. Wzdłuż środkowej linii nieznacznie sklepione, wyraźniej w nasadowej części. Nasada dwuzatokowo, łagodnie wycięta. Tylne kąty przedplecza tępe. Cała powierzchnia przedplecza pokryta gęstymi, okrągłymi dołeczkami, niezbyt głębokimi (dno widać wyraźnie); każdy dołek z krótką, płową szczecinką. Odstępy między dołkami małe (około $\frac{1}{4}$ -tej średnicy dołka). Przy 25-krotnym powiększeniu przedplecze wydaje się prawie matowe. Z boków przedplecze jest łagodnie pod spód zaokrąglone.

Tarczka bardzo mała, okrągława, ledwie widoczna.

Pokrywy łagodnie sklepione, pochyłość ścięcia zaczyna się mniej więcej w połowie długości pokryw; powierzchnia ścięcia nie jest przypłaszczona. Rządki dość głębokie z niewyraźnymi, podługowatymi dołkami, bez szczecinek lub włosków. Międzyrzędy lekko wypukłe, dość lśniące, z wyraźnymi, głębokimi dołeczkami, każdy ze szczecinką (Tab. I ryc. 5). Przestrzeń między dołkami lekko, poprzecznie po-faldowana. Poza tymi dołkami międzyrzędy nie wyka-

zują żadnych innych szczegółów skulptury, z wyjątkiem nasadowej części, gdzie powierzchnia ich jest na krótkiej przestrzeni nierówna. Brak ząbków jest cechą, której nie wykazuje żaden inny samczyk palearktycznych gatunków z rodzaju *Phloeosinus*. Jedynie w miejscu przejścia trzeciego międzyrzędu w dziewiąty znajdują się 1—2 malutkie stożkowate wzgóreczki (Tab. I ryc. 8). Układ międzyrzędów przedstawiony jest na tym samym rysunku. Międzyrzędy są najszersze mniej więcej w połowie długości pokryw; ku nasadzie zwązają się tylko nieznacznie; na ścięciu najwęższy jest pierwszy (szwowy) i lekko sklepony, drugi nieco szerszy i wskutek sklepienia szwowego wydaje się być nieznacznie zakłęsły, trzeci szerszy od drugiego. Nasadowy brzeg pokryw wyraźnie zazębiony, łukowato wygięty; początek międzyrzędów, tuż za zazębionym brzegiem, na krótkiej przestrzeni szorstki. Całe pokrywy o tłustym połysku, bardziej lśniące niż przedplecze. Szczecinki na pokrywach rdzawe, ciemniejsze niż na przedpleczu i głowie.

Cały spód pokryty dużymi, płytkimi dołkami, każdy ze szczecinką; szczecinki na brzuchu są najdłuższe, złoto-rdzawe, ciemniejsze niż szczecinki na piersi i znacznie grubsze; powierzchnię pierścieni pokrywają tak gęsto, że widać tylko jej fragmenty.

Biodra pierwszej pary nóg prawie stykają się ze sobą. Golenie, ich kształt i uzębienie brzegów bocznych i tylnych przedstawiają ryciny 11, 12 i 13 Tab. I. Stopy o trzech pierwszych członach jednakowej długości, trzeci ku końcowi wyraźnie rozszerzony i tu wyraźnie wcięty. Trzy pierwsze człony razem są nieco krótsze od czwartego.

Samiczka. — Od samczyka różni się tylko skulpturą czoła i pokryw.

Czoło lekko wypukłe, bez zakłębłości i lśniącej powierzchni między oczyma. Listewka wąziutka, na całej swej długości jednakowo szeroka (Tab. I ryc. 4).

Na międzyrzędach, oprócz dołków jak u samczyka, znajdują się ząbkowate wzgórki, najwyraźniej wykształcone na ścięciu, zwłaszcza na trzecim międzyrzędzie. Pierwszy

(szwowy) jest zupełnie bez ząbków; drugi ma je tylko w nasadowej połowie, przy czym pierwsze są silniej wykształcone, dalej ku tyłowi stojące są coraz mniejsze. Trzeci ma ząbki na całej długości, najsilniejsze stoją na ścięciu, nasadowe są słabiej wykształcone, a te, które stoją mniej więcej w połowie długości międzyrzędu — są najsłabsze; na czwartym ząbki są podobnie rozmieszczone jak na drugim, lecz ku tyłowi sięgają dalej ku tyłowi stojące są coraz mniejsze. Trzeci ma ząbki są one, podobnie jak ząbki czwartego, wyraźnie mniejsze niż na trzecim. Ustawienie ząbków przedstawione jest na ryc. 1 Tab. I. Naogół pod względem wielkości i rozstawienia ząbków samiczka *Phl. inermis* łądząco przypomina samiczkę *Phl. thujae* Perris.

Od niej różni się: obecnością listewki na czole, bardziej gładką powierzchnią między ząbkami na międzyrzędach, dołeczkami na międzyrzędach bardziej głębokimi i wyraźnymi (u *thujae* powierzchnia międzyrzędów jest szorstka, dołki mniej wyraźne), pokrywami bardziej zwężającymi się ku tyłowi (Tab. I ryc. 1 i 7), lekko wypukłym ścięciem, które u *thujae* jest przyplaszczone, zwłaszcza między obu rządkami ząbków na trzecim międzyrzędzie, co wyraźnie widać, patrząc na ścięcie od góry i skośnie od przodu (Tab. I ryc. 10), słabiej wykształconymi ząbkami na trzecim międzyrzędzie, wskutek czego nie jest on tak wyraźnie wystający.

Owłosienie spodu jest u *thujae* jednakowej, jasno-płowej barwy; włoski na segmentach odwłoka są tak rzadkie i cienkie, że powierzchnię pierścieni i jej skulpturę widać dobrze.

Budową maczużki *Phl. inermis* zbliża się najbardziej do *Phl. serrifer* W i c h m. Samiczka różni się obecnością listewki na czole, skulpturą czola (u *serrifer* czolo gęsto kropkowane), krótszym przedpleczem (u *serrifer* jest ono tak długie jak szerokie). Jest też nieco mniejsza.

Samczyk *Phl. inermis* różni się od wszystkich pokrewnych gatunków zupełnym brakiem ząbków na międzyrzędach (jeśli nie brać pod uwagę jednego czy dwu stożkowatych wzdóreczków przy końcu trzeciego międzyrzędu).

Okazy zebrał E. Senczyna, 21. VII. 1947, w Ghazir koło Beyrutu (Syria-Liban), na *Cupressus sempervirens*.

Typy i cotypy w moim zbiorze.

Z Zakładu Ochrony Lasu i Entomologii Szk. Gł. Gosp. Wiejskiego—Warszawa 30. IX. 1947.

Summary.

Among the collection of bark beetles sent to me from Beirut by Mr. Senczyna there are two species of the genus *Phloeosinus* Chap. namely the *Phloeosinus armatus* Reitt. and another species one of which one of the sexes was attractive by the sculpture of its elytra not observed among the palearctic species of this genus: an almost complete lack of asperities or serrations on the interspaces of the elytra.

This feature is all the more peculiar that, as proved by anatomic examination, it is characteristic only for the male.

Owing to the extraordinary sculpture of the male this species is called the *Phloeosinus inermis* sp. n.

Length 1,8—2,1 mm; almost twice as long as wide (43 : 23); the pronotum is some what wider than long (21 : 17), the elytra is 1,25 times as long as wide, and 1,7 times as long as the pronotum. Oval (Tab. I, fig. 1); in its profile it is moderately and equally convexed. Pitch-black with reddish-brown antennae and feet, covered with short bristles.

Male. Ball-shaped head distinctly concave between the eyes; between the epistoma and the upper part of the concavity — is the protruding shining carina that broadens towards the epistoma (Tab. I, fig. 2). Frons, roughly granulate except for the part of the concavity of the upper end of the carina, where it is smooth and shining. The eyes are deeply emarginate (Tab. I, fig. 6). The whole front part of the head including the emarginate part in front of the eyes, is covered with yellowish stout hairs. The hairs on the epistoma are reddish-brown, growing downwards and are the longest. The lower part of the head is bare. Antennae of the shape of a long oval club on which we notice two septa which do not reach to the other edge and one (the third) suture with a few rows

of small punctures is running along an „S“-shaped line (Tab. I, fig. 9). The antennal club is all covered with irregularly growing hairs. Funicle five-jointed. The first joint is ball shaped, the second conic like and somewhat shorter than the first, the third is the shortest, the fourth and fifth are the same in length, both somewhat longer than the third, and gradually becoming wider. The pronotum is widest at the base with almost parallel sides in $\frac{1}{3}$ of their base then narrowing frontwards rather abruptly, in front moderately rounded. Along the middle line it is slightly and at the base more distinctly elevated. Base bisinuate slightly modeled. The posterior angles are bunt. The whole surface of the pronotum is densely covered with small round punctures (the bottom of which is distinctly visible), each of these punctures with short hair. Spaces between punctures small (about $\frac{1}{4}$ of the diameter of a puncture). Magnified 25 times it seems to be almost lustreless. At the sides the pronotum is moderately rounded.

Scutellum very small, round-shaped and hardly noticeable.

Elytra are moderately convexed, the declivity begins at half of the length of the elytra, the surface is not flattened. The interspaces are rather deep with indistinct oblong punctures without hairs or bristles. The interspaces are slightly convexe, rather shiny with distinct and deep punctures each of them with bristles (Tab. I, fig. 5). Spaces between punctures are transversally folded. Besides these punctures the interspaces do not show any other details of the sculpture except for the basal part where the surface rough in some part. Lack of asperities is one of the features not observed in any other male of the palearctic species of the genus *Phloeosinus*. Only where the third interspace turns into the ninth there are one or two small coniclike asperities (Tab. I, fig. 8). How the interspaces are schemed is shown on the same table. The interspaces are widest at about half length of the elytra; they become narrower towards their basal part, on the declivity; the narrowest is the first one (sutural) and it is moderately convexed, the second a little wider and owing to the convexity of suture seems to be slightly impressed, the third is wider than the second. The basal edge of the elytra is distinctly

serrate and arcuate, the beginning of the interspaces directly beyond the serrate side is rough in some part of it. The elytra are brightly shining with a greasy lustre and even more so than the pronotum. Bristles on the elytra are reddish-brown but darker in shade than these of the pronotum and head. The whole of the bottom is covered with big hollow and bristled punctures. Bristles covering the abdomen are the longest reddish-gold, darker in shade than on the sternum and much thicker. The surface of the segments is so densely covered with those bristles that only fragments of it are visible.

The fore coxae almost touch each other. The tibiae, their shape, and serrations of the side and back edges are shown on figures 11, 12 & 13 Tab. I. The first, second and third joints of the tarsi are equal in length, the third distinctly widened towards the apex and is emarginate. The first three joints together are somewhat shorter than the fourth one.

Female. The female differs from the male only by the sculpture of the head and the elytra.

The forehead is a little convex without any concavity or shining space between the eyes. The carina narrow as it is continues being so all through the length of it.

On the interspaces besides punctures as in the male there are asperities mostly on the declivity and especially on the third interspace. The first (the sutural stria) without any asperities, the second asperate-granulate only on the basal part; the front ones are more distinct and the back ones are gradually smaller. The third is covered with asperities on its whole length of which the strongest are on the declivity, the basal ones are not as strong and those at about half the length of the interspace are most delicate. The granules of the fourth interspace are samely schemed as on the second but they grow more towards the back; the asperities are also on the fifth interspace and are distinctly smaller than on the third. The scheme of the asperities is shown on Tab. I., fig. 1.

The specimens were collected by E. S e n c z y n a, 21. VII. 1947 at Ghazir near Beyrout (Syria—Liban), on *Cupressus sempervirens* L.

Types and cotypes in my collection.

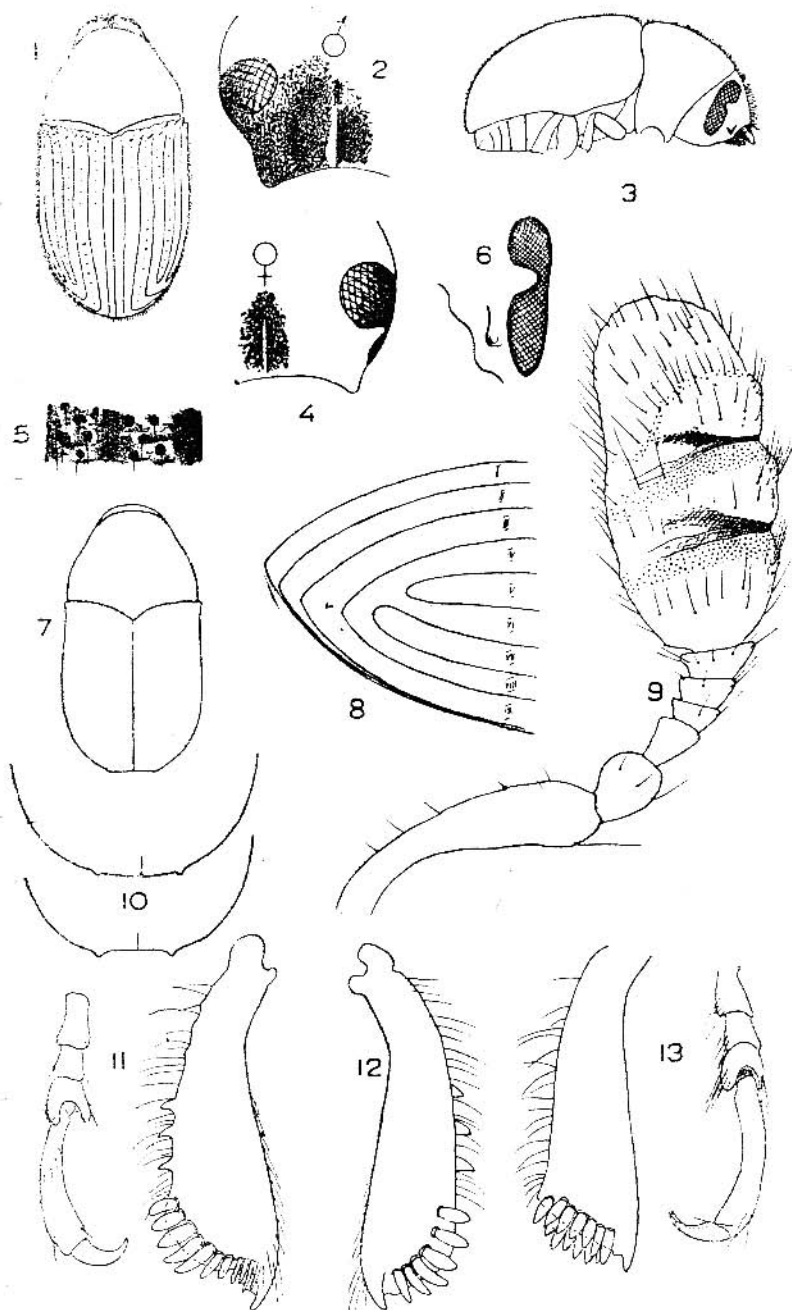
Spis literatury.

1. Eggers, H.: Seltene und neue palaarktische Borkenkäfer. — Entom. Bl., 18, 1922.
2. Pfeffer, A.: Notulae ipidologicae VI. Symbolae ad cognitionem generis *Phloeosinus* Chap.-Brno, 1943.
3. Reitter, E.: Bestimmungstabelle der Borkenkäfer. — Paskau, 1913.
4. Schedl, K. E.: Ein neuer *Phloeosinus* aus Dalmatien. — Arb. über morph. u. taxon. Entomologie. Berlin-Dahlem, T. II, 1935.
5. Wichmann, H.: Die Borkenkäfer Istriens. — Entom. Bl. T. 12, 1916.

Tablica I.

- Ryc. 1. Samiczka *Phloeosinus inermis* sp. n. — Około 20 × zw.
 Ryc. 2. Czoło samczyka *Phl. inermis* sp. n. — Około 60 × zw.
 Ryc. 3. Widok chrząszcza z boku. — Około 20 × zw.
 Ryc. 4. Czoło samiczki. — Około 60 × zw.
 Ryc. 5. Szczegóły rzeźby I- i II-go międzyrzędu samczyka mniej więcej w połowie długości pokryw. — Około 50 × zw.
 Ryc. 6. Oko. — Około 50 × zw.
 Ryc. 7. Samiczka *Phl. thujae* Perr. — Około 20 × zw.
 Ryc. 8. Przebieg rzędów i międzyrzędów na końcowej części pokryw *Phl. inermis* sp. n. — Około 80 × zw.
 Ryc. 9. Rózek *Phl. inermis* sp. n. — Około 160 × zw.
 Ryc. 10. Zarys ścięcia widziany od góry i ukośnie od przodu: u góry samiczki *Phl. inermis* sp. n., u dołu samiczki *Phl. thujae* Perr. — Około 40 × zw.
 Ryc. 11. Goleń i stopa I-ej pary nóg *Phl. inermis* sp. n. — Około 100 × zw.
 Ryc. 12. Goleń II-ej pary nóg. — Około 100 × zw.
 Ryc. 13. Goleń i stopa III-ej pary nóg. — Około 100 × zw.
- Pict. 1. Female of *Phloeosinus inermis* sp. n. — Enl. ca. 20 times.
 Pict. 2. Frons of the male of *Phl. inermis* sp. n. — Enl. ca. 60 times.
 Pict. 3. Side view of beetle. — Enl. ca. 20 times.
 Pict. 4. Frons of the female. — Enl. ca. 60 times.
 Pict. 5. Details of sculpture of the I and II interspaces of the male at half length of the elytra. — Enl. ca. 50 times.

Tab. I.

- Pict. 6. The eye. — Enl. ca. 50 times.
- Pict. 7. Female of *Phl. thujae* Perr. — Enl. ca. 20 times.
- Pict. 8. Spaces and interspaces at the end of the elytrae of *Phl. inermis* sp. n. — Enl. ca. 80 times.
- Pict. 9. Antenna of the *Phl. inermis* sp. n. — Enl. ca. 160 times.
- Pict. 10. Front top and side view: top picture — female *Phl. inermis* sp. n. bottom picture — female *Phl. thujae* Perr. — Enl. ca. 40 times.
- Pict. 11. Fore tibia and tarsus of the *Phl. inermis* sp. n. — Enl. ca. 100 times.
- Pict. 12. Tibia of the second pair of legs. — Enl. ca. 100 times.
- Pict. 13. Tibia and tarsus of the third pair of legs. — Enl. ca. 100 times.